

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet organizacije i informatike

Petra Tetec Jakov Nakić Filip Novački

Potruga za izgubljenim blagom zaboravljenog faraona

Projektni rad

Diskretne strukture i teorija grafova

Varaždin, 2019./2020.

1 Uvod

Ovo je projektni zadatak iz kolegija Diskretne strukture i teorija grafova na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu Sveučilišta u Zagrebu. Cilj projektnog zadatka povezati je gradivo iz kolegija s primjenom iz stvarnog života, ili barem na nekom primjeru koji se može iskoristiti u neke druge svrhe.

Projekt je verzioniran na GitHubu te je cijeli kod dostupan na poveznici www.github.com/filipnovacki/labirintus. Rješenje je razvijano u Pythonu uz pomoć Jupyter Notebooka te biblioteka koje olakšavaju rad s grafovima i algoritmima. Popis te opis njihove instalacije bit će opisan u idućem poglavlju.

Uz ovaj dokument priložena je i datoteka sa svim izvornim datotekama uključujući i *notebook* koji se može pokrenuti. U ovom će dokumentu biti sadržaj cijelog *notebooka* te objašnjenje i rezoniranje o postupcima, a *notebook* bez objašnjenja (odnosno spreman na izvršavanje) nalazi se u drugoj priloženoj datoteci.

1.1 Instalacija biblioteka i pokretanje

Python se može instalirati preuzimanjem datoteka sa službene web stranice ili na Linux distribucijama pomoću službenih repozitorija.

Za instalaciju biblioteka potrebno je izvršiti naredbu `pip install -t requirements.txt` dok smo u mapi gdje je projekt i datoteka `requirements.txt`. Ukoliko `pip` nije instaliran, možemo ga instalirati pomoću `python -m ensurepip`.

1.2 Upute za pokretanje

2 Opis problema

U radu se rješava problem pronalaženja najkraćeg puta za izlazak iz zadanog labirinta. Ulaz je u ovom slučaju labirint reprezentiran kao matrica nula i jedinica, gdje je svaka jedinica dio puta, a svaka nula zid kroz koji se ne može proći. Labirint se može prikazati kao graf u kojem je su svi "neravni" dijelovi vrhovi - početak i kraj, ugao u kojem put mijenja smjer, završetak slijepe ulice te raskrižje. Svi vrhovi između kojih postoji neki put spojeni su bridovima, s tim da se međusobno spajaju samo uzastopni vrhovi, a nijedan vrh nije stupnja većeg od 4.

Težine su u zadatku zadane brojem kvadratića između dva križanja, odnosno vrha u grafu. To je možda malo nespretno rečeno tako da ćemo kod rješavanja pretpostaviti da su autori zadatka mislili na korake između vrhova.

Svaki "korak" u labirintu ima težinu 1, iz čega se bridovima dodjeljuju težine, ovisno o tome koliko koraka ima od jednog vrha brida do drugog (koliko su vrhovi udaljeni). Ovakva pretvorba omogućava rješavanje labirinta pomoću algoritama za pronalaženje najkraćeg puta u grafu. Ovdje je to izvedeno pomoću poboljšanog Dijkstrinog algoritma i A* algoritma.

U datoteci `vrhovi.txt` pohranjeni su svi vrhovi s pripadajućim koordinatama (redovi i stupci u kojima se pojedini vrhovi nalaze) koji su izračunati pomoću programa `kreiranje_grafa` koji je napravljen samo za tu svrhu. Ispod teksta prikazan je ispis prvih 10 vrhova, a u datoteci se nalaze svi.

```
[2]: with open("data/vrhovi.txt") as f:
      for x in f.readlines()[:10]:
          print(x.rstrip().replace(',', '\t'))
```

naziv	red	stupac
A	10	0
B	10	1
C	10	3
D	9	3
E	9	6
F	6	6
G	6	8
H	6	10
I	1	10

Nadalje, datoteka `bridovi.txt` sadrži popis bridova definiranih dvama vrhovima i pripadnom težinom. Slijedi popis prvih 10 bridova.

```
[3]: with open("data/bridovi.txt") as f:
      for x in f.readlines()[:10]:
          print(x.rstrip().replace(',', '\t'))
```

vrh1	vrh2	tezina
A	B	1
B	C	2
C	D	1
D	E	3
E	F	3
F	G	2
G	H	2
H	I	5
I	J	3

3.2 Unos u graf

Za početak, potrebno je napraviti import biblioteka s funkcijama za pretvaranje ulaznih podataka u grafove.

```
[4]: from scripts import graf_entry
```

Funkcija `input_data` pretvara podatke iz ulaznih datoteka u radne podatke o vrhovima, bridovima, početku i kraju labirinta. Funkcija vraća vrhove, bridove, početak i kraj labirinta.

Druga funkcija, `populate_graph`, kreira najprije prazan graf, a zatim ga puni bridovima i vrhovima. Ona prima dva argumenta, `vertices_names` i `heuristics`. Prvi prima bool vrijednost (`True` ili `False`). Istinita vrijednost prvog argumenta sugerira algoritmu da želimo popularna američka prezimena za imena vrhova, a neistinita da želimo ostaviti slovčane vrijednosti. Ova funkcionalnost nije meritum za dobro izvršavanje algoritma, ali mu da malo duha da nas obična slova ne umore previše. Drugi argument određuje kakva će biti heuristika - ako je on `sqrt`, heuristika će biti korijen izračunatog broja, a ako je `pow`, ostatak će takav broj kakav je izračunat te će heuristika imati veću težinu s obzirom na prijedenu udaljenost.

```
[5]: graph_data = graf_entry.populate_graph(True, 'sqrt')
```

Varijablama se dodjeljuju pripadajuće vrijednosti iz funkcije `graph_data`:

```
[6]: G = graph_data[0]
     src = graph_data[1]
     end = graph_data[2]
```

```
[7]: import pprint
     pp = pprint.PrettyPrinter()
```

```
[8]: pp.pprint(list(G.nodes(data='coords'))[:10])
```

```
[('Smith', ('10', '0')),
 ('Johnson', ('10', '1')),
 ('Williams', ('10', '3')),
 ('Brown', ('9', '3')),
 ('Jones', ('9', '6')),
 ('Miller', ('6', '6')),
 ('Davis', ('6', '8')),
 ('Garcia', ('6', '10')),
 ('Rodriguez', ('1', '10')),
 ('Wilson', ('1', '13'))]
```

```
[9]: pp.pprint(list(G.nodes(data='h'))[:10])
```

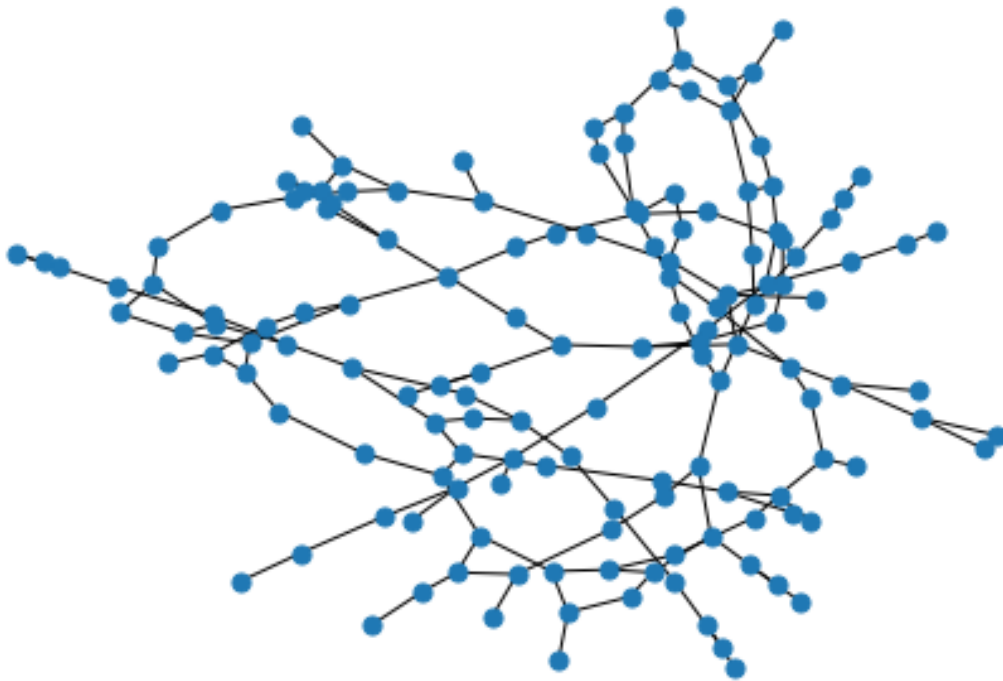
```
[('Smith', 10.0),
 ('Johnson', 10.04987562112089),
 ('Williams', 10.44030650891055),
 ('Brown', 9.486832980505138),
 ('Jones', 10.816653826391969),
 ('Miller', 8.48528137423857),
 ('Davis', 10.0),
 ('Garcia', 11.661903789690601),
 ('Rodriguez', 10.04987562112089),
 ('Wilson', 13.038404810405298)]
```

```
[10]: pp.pprint(list(G.edges(data='weight'))[:10])
```

```
[('Smith', 'Johnson', '1'),
 ('Johnson', 'Williams', '2'),
 ('Johnson', 'Gonzales', '4'),
 ('Williams', 'Brown', '1'),
 ('Williams', 'West', '1'),
 ('Brown', 'Jones', '3'),
 ('Jones', 'Miller', '3'),
 ('Jones', 'Wallace', '2'),
 ('Miller', 'Davis', '2'),
 ('Miller', 'Castillo', '2')]
```

```
[11]: import networkx as nx
```

```
[12]: nx.draw(G, nx.spring_layout(G), node_size=50)
```


3.3 Običan graf bez prezimena ljudi

```
[13]: graf_obican = graf_entry.populate_graph(False, 'sqrt')
```

```
[14]: G_o = graf_obican[0]
      src_o = graf_obican[1]
      end_o = graf_obican[2]
```

```
[15]: pp.pprint(list(G_o.edges(data='weight'))[:5])
```

```
[('A', 'B', '1'),  
 ('B', 'C', '2'),  
 ('B', 'DF', '4'),  
 ('C', 'D', '1'),  
 ('C', 'DK', '1')]
```

```
[16]: pp.pprint(list(G_o.nodes(data='coords'))[:5])
```

```
[('A', ('10', '0')),  
 ('B', ('10', '1')),  
 ('C', ('10', '3')),  
 ('D', ('9', '3')),  
 ('E', ('9', '6'))]
```

3.4 Smanjivanje kompleksnosti grafa

```
[17]: from scripts.clean_graph import clean_graph
```

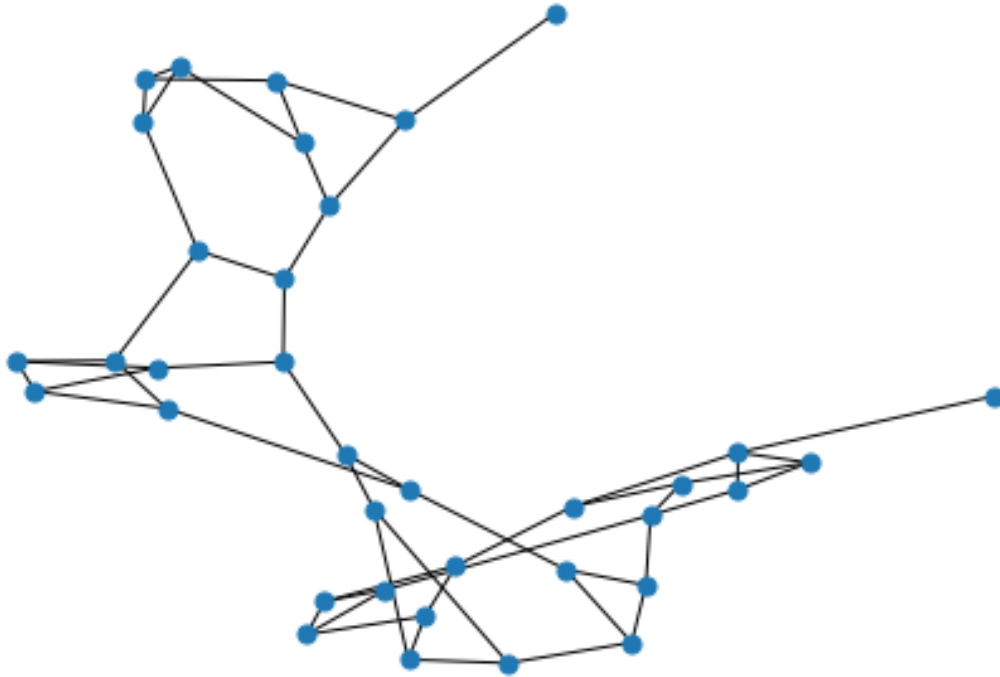
```
[18]: cl_graph = graf_entry.populate_graph(True, 'sqrt')[0]
```

```
for _ in range(20):  
    cl_graph = clean_graph(cl_graph, src, end)
```

```
[19]: print("Cijeli graf: " + str(len(G.edges)) + " vrhova")  
      print("Čisti graf: " + str(len(cl_graph.edges)) + " vrhova")
```

```
Cijeli graf: 166 vrhova  
Čisti graf: 53 vrhova
```

```
[20]: nx.draw(cl_graph, nx.spring_layout(cl_graph), node_size=50)
```


4 Dijkstrin algoritam

```
[21]: from scripts.dijkstra import dijkstra
      from anytree import RenderTree, Node
```

```
[22]: distances = dijkstra(G, src)
      print("Put od početka do cilja: ", str(distances[1][end]))
      print("Broj vrhova u grafov: " + str(len(distances[0])))
```

Put od početka do cilja: Node('/Smith/Johnson/Williams/West/Ramos/Wallace/Griffin/Martinez/Anderson/Taylor/Thomas/Hernandez/Moore/Martin/White/Lopez/Lee/Gonzalez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Phillips/Campbell/Ramirez/Scott/Wright/King')

Broj vrhova u grafov: 147

```
[23]: print("Najbrži put do cilja dug je " + str(distances[0][end]) + " kvadrata.")
```

Najbrži put do cilja dug je 62 kvadrata.

4.1 Očišćen graf - Dijkstrin algoritam

```
[24]: dijkstra_clean_g = graf_entry.populate_graph(True, 'sqrt')
      dijkstra_clean = dijkstra_clean_g[0]
      src_clean = dijkstra_clean_g[1]
      end_clean = dijkstra_clean_g[2]
```

```
[25]: for _ in range(20):
      dijkstra_clean = clean_graph(dijkstra_clean, src_clean, end_clean)
```

```
[26]: distances_clean = dijkstra(dijkstra_clean, src_clean)
```

```
[27]: print("Put od početka do cilja: ", str(distances_clean[1][end]))
      print("Broj vrhova u grafov: " + str(len(distances_clean[0])))
```

Put od početka do cilja: Node('/Smith/Johnson/Williams/Ramos/Wallace/Martinez/Anderson/Taylor/White/Lopez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Ramirez/Wright/King')

Broj vrhova u grafov: 36

```
[28]: print("Najbrži put do cilja dug je " + str(distances_clean[0][end]) + " kvadrata.
      →")
```

Najbrži put do cilja dug je 62 kvadrata.

5 A* algoritam

```
[29]: from scripts.astar import astar
```

```
[30]: distances_a = astar(G, src, end)
      print("Put od početka do cilja: ", str(distances_a[1][end]))
      print("Broj vrhova u grafov: " + str(len(distances_a[0])))
```

Put od početka do cilja: Node('/Smith/Johnson/Williams/West/Ramos/Wallace/Griffin/Martinez/Anderson/Taylor/Thomas/Hernandez/Moore/Martin/White/Lopez/Lee/Gonzalez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Phillips/Campbell/Ramirez/Evans/Turner/Torres/Wright/King')

Broj vrhova u grafov: 147

```
[31]: print("Najbrži put do cilja dug je " + str(distances_a[0][end][0]) + " kvadrata.
      →")
```

Najbrži put do cilja dug je 62 kvadrata.

5.1 Očišćen graf

```
[32]: astar_clean_g = graf_entry.populate_graph(True, 'sqrt')
      astar_clean = astar_clean_g[0]
      src_a_clean = astar_clean_g[1]
      end_a_clean = astar_clean_g[2]
```

```
[33]: for _ in range(20):
      astar_clean = clean_graph(astar_clean, src_a_clean, end_a_clean)
```

```
[34]: distances_a_clean = astar(astar_clean, src_a_clean, end_a_clean)
```

```
[35]: print("Put od početka do cilja: ", str(distances_a_clean[1][end]))
      print("Broj vrhova u grafovima: " + str(len(distances_a_clean[0])))
```

Put od početka do cilja: Node('/Smith/Johnson/Williams/Ramos/Wallace/Martinez/Anderson/Taylor/White/Lopez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Ramirez/Wright/King')

Broj vrhova u grafovima: 36

```
[36]: print("Najbrži put do cilja dug je " + str(distances_clean[0][end]) + " kvadrata.
      →")
```

Najbrži put do cilja dug je 62 kvadrata.

5.2 Heuristika koja ne uzima korijen iz udaljenosti

```
[37]: graph_pow = graf_entry.populate_graph(True, 'pow')
```

```
[38]: G_a = graph_pow[0]
      src_a = graph_pow[1]
      end_a = graph_pow[2]
```

```
[39]: distances_a_pow = astar(G_a, src_a, end_a)
      print("Put od početka do cilja: ", str(distances_a_pow[1][end]))
      print("Broj vrhova u grafovima: " + str(len(distances_a_pow[0])))
```

Put od početka do cilja: Node('/Smith/Johnson/Williams/Brown/Jones/Miller/Davis/Martinez/Anderson/Taylor/Thomas/Hernandez/Moore/Martin/White/Lopez/Lee/Gonzalez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Phillips/Campbell/Ramirez/Evans/Turner/Torres/Wright/King')

Broj vrhova u grafovima: 147

```
[40]: print("Najbrži put do cilja dug je " + str(distances_a_pow[0][end][0]) + "
      →kvadrata.")
```

Najbrži put do cilja dug je 64 kvadrata.

6 Usporedba rješenja algoritama

```
[41]: # dijkstra
      pp.pprint(distances[1][end])
      # astar
      pp.pprint(distances_a[1][end])
```

```
Node('/Smith/Johnson/Williams/West/Ramos/Wallace/Griffin/Martinez/Anderson/Taylor/Thomas/Hernandez/Moore/Martin/White/Lopez/Lee/Gonzalez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Phillips/Campbell/Ramirez/Scott/Wright/King')
Node('/Smith/Johnson/Williams/West/Ramos/Wallace/Griffin/Martinez/Anderson/Taylor/Thomas/Hernandez/Moore/Martin/White/Lopez/Lee/Gonzalez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Phillips/Campbell/Ramirez/Evans/Turner/Torres/Wright/King')
```

```
[42]: # dijkstra ociscen
      pp.pprint(distances_clean[1][end])
      # astar ociscen
      pp.pprint(distances_a_clean[1][end])
```

```
Node('/Smith/Johnson/Williams/Ramos/Wallace/Martinez/Anderson/Taylor/White/Lopez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Ramirez/Wright/King')
Node('/Smith/Johnson/Williams/Ramos/Wallace/Martinez/Anderson/Taylor/White/Lopez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Ramirez/Wright/King')
```

```
[43]: # astar - dobra heuristika
      pp.pprint(distances_a_clean[1][end])
      # astar - 'pretjerana' heuristika
      pp.pprint(distances_a_pow[1][end])
```

```
Node('/Smith/Johnson/Williams/Ramos/Wallace/Martinez/Anderson/Taylor/White/Lopez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Ramirez/Wright/King')
Node('/Smith/Johnson/Williams/Brown/Jones/Miller/Davis/Martinez/Anderson/Taylor/Thomas/Hernandez/Moore/Martin/White/Lopez/Lee/Gonzalez/Harris/Clark/Lewis/Robinson/Phillips/Campbell/Ramirez/Evans/Turner/Torres/Wright/King')
```

7 Appendix

7.1 Prikaz stabla putova

7.1.1 Dijkstrin algoritam

```
[44]: for pre, fill, node in RenderTree(distances[1][src]):
      print(pre + node.name)
```